

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: אופניים : לדוש -

היחס: לדוש זה האופן שבו מפעילים את האופניים.

ב' זה האופן שבו מפעילים את ה-א'.

תשובה (1): חצוצרה : לנשוף. האם לנשוף זה האופן שבו מפעילים את החצוצרה? כן.

תשובה (2): זכוכית : לנפח. האם לנפח זה האופן שבו מפעילים את הזכוכית? לא. לנפח זכוכית זו טכניקה של עיצוב כלי זכוכית.

תשובה (3): קומקום : לחמם. האם לחמם זה האופן שבו מפעילים את הקומקום? לא. קומקום נועד כדי לחמם מים עד שיגיעו לרתיחה.

תשובה (4): מקטרת : לעשן. האם לעשן זה האופן שבו מפעילים את המקטרת? לא. לעשן זו פעולה שעושים בין היתר באמצעות מקטרת.

תשובה (1).

2. השאלה: כבד פה : רהיטות -

היחס: כבד פה = אדם מגמגם, עילג. מכאן שכבד פה הוא אדם שמתאפיין בההפך מרהיטות.

א' מתאפיין בההפך מ-ב'.

תשובה (1): קל דעת : פיזיות. האם קל דעת הוא אדם שמתאפיין בההפך מפיזיות? לא. קל דעת הוא מי שמתאפיין בפיזיות.

תשובה (2): קל תפיסה : הסבר. האם קל תפיסה הוא אדם שמתאפיין בההפך מהסבר? לא. קל תפיסה הוא מי שמסוגל להבין בקלות את ההסבר.

תשובה (3): קשה עורף : תחנונים. האם קשה עורף הוא אדם שמתאפיין בההפך מתחנונים? לא. קשה עורף הוא מי שאינו שועה לתחנונים של אדם אחר.

תשובה (4): קשה עורף : פשרנות. האם קשה עורף הוא אדם שמתאפיין בההפך מפשרנות? כן. קשה עורף = אדם עקשן שאינו נוטה להתפשר.

תשובה (4).

3. השאלה: השאלה : הענקה -

היחס: השאלה = נתינת דבר מה למישהו באופן זמני, הענקה = נתינת דבר מה למישהו באופן קבוע.

א' ו-ב' זה אותו דבר אבל א' באופן זמני ו-ב' באופן קבוע.

תשובה (1): השעיה : פיטורין. האם השעיה ופיטורין זה אותו דבר אבל השעיה זה באופן זמני ופיטורין באופן קבוע? כן. השעיה היא הרחקה זמנית ממקום העבודה, ופיטורין זו סיום ההעסקה באופן סופי.

תשובה (2): השכרה : תשלום. האם השכרה ותשלום זה אותו דבר אבל השכרה זה באופן זמני ותשלום באופן קבוע? לא. השכרה = הרשאת שימוש זמני בנכס או ברכוש תמורת תשלום. אם הייתה מופיעה המילה רכישה במקום תשלום התשובה יכולה הייתה להתאים.

תשובה (3): דיבוב : תרגום. האם דיבוב ותרגום זה אותו דבר אבל דיבוב זה באופן זמני ותרגום באופן קבוע? לא.

תשובה (4): שידוך: נישואין. האם **שידוך** ו**נישואין** זה אותו דבר אבל **שידוך** זה באופן זמני ו**נישואין** באופן קבוע? לא. **שידוך** מוצלח עשוי להסתיים ב**נישואין**.

תשובה (1).

4. השאלה: **מצרים** : **מצרימה** -

היחס: **מצרימה** זה לכיוון **מצרים**.

ב' זה לכיוון א'.

תשובה (1): עת: עתה. האם **עתה** זה לכיוון **עת**? **עתה** זה בעת הזאת. (עת = זמן)

תשובה (2): שמאל: שמאלה. האם **שמאלה** זה לכיוון **שמאל**? כן.

תשובה (3): הלום: הנה. האם **הנה** זה לכיוון **הלום**? לא. **הלום** זה **הנה**, לכאן. "גש הלום ☺"

תשובה (4): תחתון: למטה. האם **למטה** זה לכיוון **תחתון**? לא. **למטה** זה אל מתחת, בכיוון הנמוך יותר, ו**תחתון** זה הנמוך ביותר.

תשובה (2).

5. השאלה: **בשל** : **בְּשַׁל** -

היחס: **בשל** זה הפך בעצמו ל**בְּשַׁל**.

א' זה הפך ל-ב'.

תשובה (1): נרגע: רגוע. האם **נרגע** זה הפך בעצמו ל**רגוע**? כן.

תשובה (2): התעצל: עצל. האם **התעצל** זה הפך בעצמו ל**עצל**? לא. אדם **עצל** הוא אדם שנוהג ל**התעצל**.

תשובה (3): התחמם: חמים. האם **התחמם** זה הפך בעצמו ל**חמים**? לא בדיוק. **התחמם** זה הפך להיות יותר חם משהיה, ו**חמים** זה מעט חם.

תשובה (4): תיקן: תיקון. האם **תיקן** זה הפך בעצמו ל**תיקון**? לא. **תיקן** זה הפך משהו אחר ממקולקל ל**תיקון**.

תשובה (1).

6. השאלה: **אל נכון** : **ספק** -

היחס: **אל נכון** זה וודאי, בלי **ספק**.

א' זה בלי ב'.

תשובה (1): לסירוגין: הפסקה. האם **לסירוגין** זה בלי **הפסקה**? לא. **לסירוגין** זה עם **הפסקות**.

תשובה (2): ביוקר: חינם. האם **ביוקר** זה בלי **חינם**? לא. **ביוקר** זה במחיר גבוה ו**חינם** זה מבלי לשלם מחיר.

תשובה (3): לחינם: תועלת. האם **לחינם** זה בלי **תועלת**? כן.

תשובה (4): במזיד: כוונה. האם **במזיד** זה בלי **כוונה**? לא. במזיד זה עם **כוונה** רעה.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

- 7.** לפנינו שאלת מחקרים. במחקר התגלה שכאשר נמיות אפריקניות תרות אחר המזון, אחת מהן נעמדת בעמדה בולטת בשטח, וכאשר היא מבחינה בחיית טרף, היא מזהירה את חברי הקבוצה באמצעות קריאות מיוחדות. מסקנת המחקר הייתה שהתנהגותה של ה"שומרת" משקפת הקרבה עצמית למען הזולת. מבקשים מאתנו למצוא בתשובות עובדה שמחלישה את מסקנת החוקרים.
- נזכור כי ישנן מספר דרכים להחליש מסקנה, כאשר הדרך הנפוצה ביותר היא מציאת הסבר חלופי לתוצאות המחקר.
- כעת ניגש אל התשובות ונחפש עובדה שתחליש את מסקנת החוקרים. נפסול תשובות שאינן מחלישות את המסקנה.
- תשובה (1):** העובדה שבעבר, תפקיד השמירה לא היה קיים אצל נמיות, ומספרן בטבע הלך וקטן, אינה משפיעה על מסקנת החוקרים.
- תשובה (2):** העובדה שנמיות השומרות הן גם מי שדואגות להביא אוכל לנמיות הצעירות בקבוצה שאיבדו את הוריהן, הן דוגמה נוספת לכך שהנמיות השומרות מקריבות למען הזולת, ולכן מחזקת את מסקנת החוקרים.
- תשובה (3):** העובדה שהשומרת ניצבת קרוב למקום מסתור, ועל פי רוב היא הראשונה שמוצאת מחסה, מחלישה את מסקנת החוקרים לפיה ה"שומרת" מקריבה מעצמה ולוקחת את הסיכון הגדול ביותר למען הזולת. העובדה מוכיחה שהיא דווקא פחות מסתכנת ביחס לשאר הנמיות. זו התשובה הנכונה.
- לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את התשובה הנותרת:
- תשובה (4):** העובדה שנמיות בקבוצה אינן מתחלקות ביניהן שווה בשווה בתפקיד השמירה אינה משפיעה על מסקנת החוקרים, שכן מסקנתם מתייחסת לנמיות ה"שומרות" בלבד. החוקרים הסיקו כי הנמיות השומרות לוקחות סיכון למען הזולת.
- תשובה (3).**

- 8.** לפנינו שאלת משל נמשל. ירון טוען כי העובדה שבאתר הנופש יש שוניית אלמוגים ייחודית בצורת מעגל כמעט מושלם מעידה על כך שהשוניית אינה טבעית, אלא מעשה ידי אדם. בתגובה עונה לו ליהי כי טענתו של ירון "דומה להנחה שהצטרפות לקבוצת כדורסל מגביהה אנשים". מבקשים מאתנו למצוא מה הייתה כוונתה של ליהי.
- נבין את כוונת המשל בטרם ניגש אל התשובות. נזכור כי משל נועד כדי להביע ביקורת – במקרה זה ליהי טוענת כי ההנחה של ירון דומה להנחה שהצטרפות לקבוצת כדורסל מגביהה אנשים, כאשר ברור לנו שבפועל אנשים לא הופכים לגבוהים יותר בגלל שהצטרפו לקבוצת כדורסל, אלא שהם בחרו להצטרף מלכתחילה בגלל שהם גבוהים. כלומר, ליהי טוענת שירון הפך בין הסיבה לתוצאה. אם נקשר את המשל לדבריו של ירון לפיהם העובדה שיש שוניית מושלמת באתר הנופש מעידה על כך שהיא אינה טבעית והוקמה בגלל שהוקם במקום אתר נופש, נסיק כי ליהי רוצה לומר שהאתר נפתח דווקא במקום שנפתח בגלל שהייתה שם שוניית אלמוגים מיוחדת, ולא שהשוניית הוקמה לאחר הקמת אתר הנופש.
- תשובה (2).**

- 9.** בפסקה מתוארת תופעת "הלחם בסיסים" – תופעה לפיה מחברים שתי מילים יחד למילה אחת. כמו כן, בפסקה נכתב כי ישנם שני סוגים של הלחמי בסיסים: הלחם שבו שתי המילים נשארות שלמות מכונה "הלחם בסיסים מלא", והלחם שנשמטות בו אותיות מכונה "הלחם בסיסים חסר". אנו מחפשים בתשובות אפשרות שתשלים את הדוגמה בצורה נכונה, ולכן נבדוק אותן.
- תשובה (1):** כך למשל, המילה "מגדלור", שנוצרה מצירוף המילים "מגדל" ו"אור", היא דוגמה להלחם בסיסים מלא, ואילו המילה "קרנף", שנוצרה מצירוף המילים "קרן" ו"אף" היא דוגמה להלחם בסיסים חסר.
- התשובה אינה נכונה. המילה מגדלור היא דוגמה להלחם בסיסים חסר שכן מצירוף המילים מגדל ואור מושמטת האות א'.

תשובה (2): כך למשל, המילה "ערפיוח", שנוצרה מצירוף המילים "ערפלי" ו"פיח", היא דוגמה להלחם בסיסים חסר, ואילו המילה "רכבל", שנוצרה מצירוף המילים "רכבת" ו"כבל", גם (חסר).

זו התשובה הנכונה. המילה ערפיוח היא דוגמה להלחם בסיסים חסר שכן מצירוף המילים ערפל ופיח מושמטות האותיות פ' ו-ל', וגם המילה רכבל היא דוגמה להלחם בסיסים חסר שכן מצירוף המילים רכבת וכבל הושמטו האותיות ב', ת' ו-כ'.

תשובה (2).

לפנינו שתי שאלות העוסקות בכללים. נקרא את הכללים בטרם ניגש לשאלות.

- א. במקום כל מילה בעברית כותבים את האות הראשונה שלה.
- ב. "האותיות הנלוות", שהן ב, ה, ו, כ, ל, מ, ש, אינן נחשבות לאות ראשונה כאשר הן מופיעות כאותיות נלוות.
- ג. כשמילה פותחת באות נלווית כותבים אותה משמאל לאות המייצגת את המילה.
- ד. כאשר אות מייצגת שם של גבר, מוסיפים מימינה את האות ג.
- ה. כאשר אות מייצגת שם של אישה, מוסיפים מימינה את האות א.

10. בשאלה זו מבקשים מאתנו להצפין את המשפט "ראיתי שגילה יושבת אצל יוסי בחדר" לפי הכללים

הנתונים, ולכן נשתמש בהם כדי להצפין את המשפט.

המילה הראשונה היא ראיתי – נשתמש בכלל א לפיו במקום כל מילה בעברית כותבים את האות הראשונה שלה. הצופן יתחיל באות ר.

המילה השנייה היא שגילה. לפי כלל ב האות ש במקרה זה היא אות נלווית ולכן אינה נחשבת לאות ראשונה. לפי כלל ג היא תופיע משמאל לאות המייצגת את המילה. כלומר, האות תהיה ג ומשמאלה נוסף ש. בנוסף, לפי כלל ה, כאשר אות מייצגת שם של אישה, מוסיפים מימינה את האות א, ולכן נוסף לצופן א לפני ה-ג.

בשלב זה הצופן שלנו נראה כך: **ר א ג ש**. לכן תשובות (1) ו-(4) נפסלות.

המילה השלישית היא יושבת. נכתוב את האות הראשונה שלה – י.

המילה הרביעית היא אצל. נכתוב את האות הראשונה שלה – א.

תשובה (3) נפסלת אף היא ולכן התשובה הנותרת היא בהכרח התשובה הנכונה.

תשובה (2).

11. בשאלה זו נותנים לנו צופן מסוים: **ג ג ח א א ש ר י ש ב מ**, ושואלים אותנו מה יכול היה להיות המשפט

שהוצפן. נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): גרשון חושב שאורנה רקחה מרקחת במטבח

האות הראשונה במילה הראשונה היא ג ולאחריה צריך להוסיף ג נוספת כיוון שמדובר בשם של גבר. האות הראשונה במילה השנייה היא ח. נסכם: **ג ג ח**. עד כאן מתאים ולכן נמשיך לבדוק. ה-ש היא אות נלווית למילה אורנה ולכן האות ש תופיע משמאל לאות א. כמו כן, כיוון שמדובר בשם של בת יש להוסיף מימין לאות א עוד אות א נוספת. נסכם: **ג ג ח א א ש**. עד כאן מתאים ולכן נמשיך לבדוק. המילה הבאה היא רקחה ולכן נוסף ר ולאחריה מרקחת אז נוסף גם מ. נסכם: **ג ג ח א א ש ר מ**. התגלתה סתירה ולכן ניתן לפסול את התשובה.

תשובה (2): גדי חיבק את אסתי שרצתה שיצאו במהירות

האות הראשונה במילה הראשונה היא ג ולאחריה צריך להוסיף ג נוספת כיוון שמדובר בשם של גבר. האות הראשונה במילה השנייה היא ח. נסכם: **ג ג ח**. עד כאן מתאים ולכן נמשיך לבדוק. האות הראשונה במילה השלישית היא א. האות הראשונה במילה הרביעית היא גם כן א ויש להוסיף א נוספת מימינה שכן מדובר בשם של בת. נסכם: **ג ג ח א א א**. התגלתה סתירה ולכן ניתן לפסול את התשובה.

תשובה (3): גם גדעון חושב שאברהם רוצה שיבקרו במשרדו

האות הראשונה במילה הראשונה היא ג. גם האות הראשונה במילה השנייה היא ג ולאחריה צריך להוסיף ג נוספת כיוון שמדובר בשם של גבר. נסכם: ג ג ג. התגלית סתירה ולכן ניתן לפסול את התשובה. בשלב זה ניתן לסמן את תשובה (4), אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה.

תשובה (4): גבריאל חושב שאהובה רוצה שיצא מביתה

האות הראשונה במילה הראשונה היא ג ולאחריה צריך להוסיף ג נוספת כיוון שמדובר בשם של גבר. האות הראשונה במילה השנייה היא ח. נסכם: ג ג ח. עד כאן מתאים. ה-ש היא אות נלוות למילה אהובה ולכן האות ש תופיע משמאל לאות א. כמו כן, כיוון שמדובר בשם של בת יש להוסיף מימין לאות א עוד אות א נוספת. נסכם: ג ג ח א א ש. עד כאן מתאים ולכן נמשיך לבדוק. האות הראשונה במילה הבאה (רוצה) היא ר. ה-ש היא אות נלוות למילה יצא ולכן האות ש תופיע משמאל לאות י. נסכם: ג ג ח א א ש ר י ש. עדיין מתאים. המילה האחרונה במשפט היא מביתה. האות מ היא אות נלוות למילה ביתה ולכן תופיע אחרי האות הראשונה של המילה, כלומר אחרי האות ב. נסכם: ג ג ח א א ש ר י ש ב מ.

תשובה (4).

12. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): רציתי לדעת אם כדאי לי לצפות בסרט "אגון", ומדבריה של חמוטל, "הוא אינו מן הסרטים ההונגריים הגרועים ביותר שנעשו בעשור האחרון", הבנתי שהתשובה לשאלתי שלילית, שהרי **בעשור האחרון התדרדרה כל כך איכותם של הסרטים ההונגריים, עד שאפילו הגרוע שבהם כנראה אינו מוצלח במיוחד.**

תשובה (2): רציתי לדעת אם כדאי לי לצפות בסרט "אגון", ומדבריה של חמוטל, "הוא אינו מן הסרטים ההונגריים המוצלחים ביותר שנעשו בעשור האחרון", הבנתי שהתשובה לשאלתי שלילית, שהרי **הקולנוע ההונגרי נהנה בעשור האחרון מפריחה כה מרשימה, עד שאפילו סרט הונגרי בינוני ראוי לצפייה.**

תשובה (3): רציתי לדעת אם כדאי לי לצפות בסרט "אגון", ומדבריה של חמוטל, "הוא אינו מן הסרטים ההונגריים הגרועים ביותר שנעשו בעשור האחרון", הבנתי שהתשובה לשאלתי חיובית, שהרי **חמוטל סולדת כל כך מהקולנוע ההונגרי, עד שתשובה כזו מפיה משמעה שהסרט עשוי למצוא חן בעיניי.**

תשובה (3).

13. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): רעיון זה, שאין בו שמץ של היגיון, הוא למרבה הפלא נקודת התורפה של התאוריה. אם הרעיון אינו הגיוני, לא אמורה להיות פליאה מכך שהוא מהווה נקודת התורפה של התאוריה. המשפט אינו הגיוני ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): עונש זה, שאין בו שמץ של צדק, הוא למרבה הפלא תוצאה שכיחה של עיוות דין. אם העונש אינו צודק, לא אמורה להיות פליאה מכך שהוא נקבע בגלל עיוות דין. המשפט אינו הגיוני ולכן התשובה נפסלת. (שכיחה=נפוצה)

תשובה (3): חיבור זה, שאין בו שמץ של חדשנות, הוא למרבה הפלא פרי עתו של כותב שמרני. אם החיבור מיושן, לא אמורה להיות פליאה מכך שאדם שמרני (אדם שלא נוהג לחדש) הציע אותו. המשפט אינו הגיוני ולכן התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה.

תשובה (4): אדם זה, שאין בו שמץ של שאפתנות, הוא למרבה הפלא תוצר ישיר של החינוך ההישגי. מפתיע שחינכו אדם להישגיות, ולבסוף הוא אינו שואף להישגים (אינו שאפתן). המשפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

14.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הגם שחלק הארי של המומחים בסוכנות החלל הלאומית סברו שמסעה של מעבורת החלל "קלינסקי" נחל כישלון, החליט הנשיא שלא להשעות לעת עתה את המשך מימון הפרויקט, וזאת בטענה כי עד שלא ישמע גם את דעת המיעוט, לא יוסיף לתמוך בפרויקט.

לפי חלקה הראשון של הפסקה - למרות שרוב המומחים טענו שהמסע של המעבורת נחל כישלון, החליט הנשיא להמשיך (שלא להפסיק) את מימון הפרויקט. לפי חלקה השני של הפסקה – הנשיא טוען שעד שלא ישמע גם את דעת המיעוט הוא לא ימשיך לממן את הפרויקט. יש כאן סתירה בין שני חלקי הפסקה ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): הגם שמיעוט מבוטל בלבד מקרב המומחים בסוכנות החלל הלאומית סברו שמסעה של מעבורת החלל "קלינסקי" נחל כישלון, החליט הנשיא שלא להפסיק את מימון הפרויקט, וזאת בטענה כי אין לו ספק בדבר טעותם של אותם מומחים מעטים.

לפי חלקה הראשון של הפסקה - למרות שרק מיעוט המומחים טענו שהמסע של המעבורת נחל כישלון, החליט הנשיא להמשיך (שלא להפסיק) את מימון הפרויקט. כבר כאן מתגלה סתירה, הנשיא ממשיך את מימון הפרויקט כיוון שרק מיעוט המומחים טענו שהוא נכשל. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): הגם שמיעוט מבוטל בלבד מקרב המומחים בסוכנות החלל הלאומית סברו שמסעה של מעבורת החלל "קלינסקי" הוכתר בהצלחה, החליט הנשיא שלא לעכב ולו לרגע את מימון הפרויקט, וזאת בטענה כי הוא מייחס אך משקל מועט לדעתם של אותם מומחים מעטים.

(הגם ש- = למרות ש-). לפי חלקה הראשון של הפסקה – למרות שרק מיעוט המומחים טענו שהמסע של המעבורת הצליח, החליט הנשיא להמשיך לממן את מימון הפרויקט. לפי חלקה השני של הפסקה – הנשיא טוען שהוא אינו מתייחס כמעט לדעת המיעוט. יש כאן סתירה בין שני חלקי הפסקה – הנשיא טוען שאינו מתייחס כמעט לדעת המיעוט, כשבפועל בחר בעמדת המיעוט כשהחליט להמשיך לממן את הפרויקט. התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות, ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): הגם שרוב המומחים בסוכנות החלל הלאומית סברו שמסעה של מעבורת החלל "קלינסקי" הוכתר בהצלחה, החליט הנשיא שלא להמשיך במימון הפרויקט, וזאת בטענה כי הקולות המעטים שגרסו כי המסע נכשל שכנעו אותו יותר.

לפי חלקה הראשון של הפסקה – למרות שהרוב טענו שמסע המעבורת הצליח, הנשיא הפסיק את מימון הפרויקט. לפי חלקה השני של הפסקה – הנשיא טען שהמיעוט שטען שהמסע נכשל היה משכנע יותר. אין כאן סתירה, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

15.

נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות עולה מן הפסקה. נבין אותה ואז ניגש לבדוק את התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה מסבירים לנו שחוקרי הטבע בוחנים מקרים פרטיים, ומהם הם מגיעים בדרך ההכללה וההפשטה אל החוקיות שעומדת מאחוריהם, ואילו מחברי ספרים להוראת מדעי הטבע נוקטים על פי רוב גישה הפוכה, הם מציגים קודם את החוקיות ולאחר מכן מתארים מקרים פרטיים המקיימים את אותה חוקיות. בסוף הפסקה נכתב "בסדר זה כוח השכנוע נמצא אומנם מפסיד, אך הבהירות נמצאת נשכרת". "סדר זה" מתייחס לסדר שבו נוקטים מחברי ספרים להוראת מדעי טבע, ועליו נאמר שקשה יותר לשכנע כשמציגים חוקיות לפני מקרים פרטיים, אך קל יותר להבהיר ולהסביר כך דברים.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה ברוח הדברים שקראנו:

תשובה (1): גם חוקרי טבע וגם מחברי ספרים להוראת טבע מציגים דוגמאות וחוקיות, כאשר ההבדל הוא סדר הצגת הדברים. לא ניתן להסיק מכך שחוקרי הטבע או מחברי הספרים להוראת טבע מאמינים שחוקיות חשובה מדוגמאות או להפך. התשובה נפסלת.

תשובה (2): מחבר המאמר מציג את היתרונות והחסרונות של גישת מחברי הספרים להוראת טבע – הצגת חוקיות ורק לאחר מכן מקרים פרטיים – אך לא ניתן להסיק מכך שיש לו העדפה כלשהיא לגבי הסדר הנכון.

תשובה (3): זו התשובה הנכונה. לפי המחבר, החיסרון של הצגת חוקיות ורק לאחר מכן מקרים פרטיים הוא שיותר קשה לשכנע בצורה זו. מכאן שאם היינו מציגים קודם מקרים פרטיים ורק אחר כך את החוקיות, היה קל לנו יותר לשכנע.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את תשובה (4) ונסביר מדוע היא אינה נכונה:

תשובה (4): הטענה כי בספרים להוראת מדעי הטבע מובעת ביקורת על דרך עבודתם של חוקרי הטבע אינה עולה מן הקטע. כל שנאמר בקטע הוא שבספרים, בשונה מעבודות של חוקרי טבע, מציגים קודם חוקיות ורק אז דוגמאות ומקרים פרטיים.

תשובה (3).

16. נקרא את הפסקה ולאחר מכן נבדוק איזו תשובה מכילה טענה שאינה נכונה בנוגע לטענתנו של ביאליק במסה "גילוי וכיסוי בלשון".

תשובה (1): בתחילת הפסקה נכתב כי במסתו טוען ביאליק שמקור השפה האנושית הוא בפרד של האדם. בהמשך הפסקה נכתב כי קיים דמיון בין תפיסתו לבין דפוס העם היהודי, שכן העם היהודי התמודד עם פחד קיומי ביכות היאחזות בשפה. כלומר, הטענה עולה מן הקטע ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי הפסקה "האדם שרוי במעין ריקוד מתמיד בין ההכרה בכוחות הבלתי מובנים שמאיימים עליו לבין הניסיון להימלט מהם באמצעות הדיבור". כלומר, השפה מסייעת לאדם להתמודד עם חרדותיו. גם טענה זו עולה מן הקטע ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי הפסקה "האדם שרוי במעין ריקוד מתמיד בין ההכרה בכוחות הבלתי מובנים שמאיימים עליו לבין הניסיון להימלט מהם באמצעות הדיבור". כלומר, גם הטענה שהאדם חש כל העת שכוחות לא מובנים שאינם בשליטתו מאיימים עליו עולה ממסתו של ביאליק. התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): הפסקה אינה עוסקת כלל בקשר בין טענתו של ביאליק במסה, לבין טענתו על תפקידה של השפה בתרבות היהודית באופן כללי. כלומר, הטענה זו אינה עולה מן הקטע ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

17. נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות עולה מן הפסקה. נבין אותה ואז ניגש לבדוק את התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה נכתב שנכון לראשית המאה העשרים הייתה הסכמה של רוב המוזיקאים שלחנים מהמאה ה-17 מבוצעים היום טוב יותר מבעבר, בגלל שכלי הנגינה חדישים ואיכותיים יותר, אך למרות הסכמה זו, היו שחשבו שעדיף לחזור ולבצעם בכלים העתיקים בשם הנאמנות למקור.

בהמשך הפסקה נכתב שכיום קהה עוקצו של הוויכוח לאחר ששני הצדדים נסוגו מכמה מהנחות היסוד שלהם: מוזיקאים שהעדיפו להשתמש בכלים החדישים (חסידי הקדמה) קיבלו את הרעיון שלכל דור יש אמצעים נאותים לביטוי רוחו, ואילו מוזיקאים שהעדיפו להישאר נאמנים לכלים העתיקים (חסידי האותנטיות) התפכחו מן האשליה שאפשר לשחזר את המוזיקה העתיקה כפי שבוצעה בתקופת הלחנתה.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה ברוח הדברים שקראנו:

תשובה (1): בפסקה נכתב שכיום חסידי הקדמה כבר מוכנים לקבל את הרעיון שלכל דור יש אמצעים נאותים לביטוי רוחו. כלומר, חסידי הקדמה מקבלים את העובדה שכלים מתקופה מסוימת יכולים לבטא את רוח התקופה בצורה מיטבית, גם אם כיום יש כלים טובים ואיכותיים יותר. זה אומר כמובן שבראשית המאה ה-20, אותם חסידי קדמה לא קיבלו את הטענה שהניסיון לתת ביטוי הולם לרוח התקופה שיצירה הולחנה בה מצדיק פגיעה באיכות הביצוע. כלומר, הטענה עולה מן הפסקה ולכן זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות ונסביר מדוע הן אינן נכונות:

תשובה (2): הטענה אינה נכונה ולכן התשובה נפסלת. בתחילת הפסקה עולה כי בראשית המאה ה-20 הייתה הסכמה של רוב המוזיקאים שלחנים מהמאה ה-17 מבוצעים היום טוב יותר מבעבר. רק חלק מהמוזיקאים תמכו בטענה שמן הראוי לבצע יצירות עתיקות בכלי נגינה דומים ככל האפשר לאלה שהיו קיימים בתקופה שבה הולחנו.

תשובה (3): הטענה אינה נכונה ולכן התשובה נפסלת. בחלקה השני של הפסקה נכתב כי גם חסידי הקדמה מבינים היום שכלי הנגינה ששימשו בזמן ההוא ביטאו היטב את רוח התקופה.

תשובה (4): הטענה אינה נכונה ולכן התשובה נפסלת. בחלקה שני של הפסקה נכתב שגם חסידי האותנטיות מבינים היום שאי אפשר לשחזר את המוזיקה מהמאה ה-17 שחזור מדויק. מכאן שלא קיים ויכוח בנושא זה.

תשובה (1).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. נקרא את הקטע עד שנמצא תשובה לשאלה למה סביר שהתכוון היסטוריון שחקר את סין העתיקה כשאמר "לעצמות הניחוש היה תפקיד כפול בפולחן הנבואה", ורק אז ניגש אל התשובות המוצעות. בפסקה הראשונה נכתב: העצמות "שימשו בטקסים פולחניים של ניבוי", כלומר אחד מתפקידי העצמות היה **ניבוי** של אירועים עתידיים. כמו כן, בפסקה נכתב: "נבואה שהתממשה **תועדה** על גבי העצם", ומכאן שהיה לעצמות תפקיד נוסף – תיעוד של אירועים שהתרחשו. נסכם: **עצמות הניחוש שימשו גם לניבוי האירוע וגם לתיעודו.**

תשובה (1).

19. נמשיך לקרוא מהיכן שעצרנו ונחפש תשובה לשאלה מה מדגימה "הדוגמה הבולטת ביותר לכך" בשורה 11. בשורות 10-11 נכתב: "במאה השמינית לפנה"ס החלו לנהל בסין **תיעוד נרחב ושיטתי** יותר של אירועים. "האביבים והסתווים", מן היצירות הכתובות החשובות של התרבות הסינית העתיקה, **היא אולי הדוגמה הבולטת ביותר לכך**". "האביבים הסתווים" היא הדוגמה הבולטת ביותר לכך שבסין החלו **תיעוד נרחב ושיטתי** במאה השמינית לפנה"ס.

תשובה (4).

20. נשאלנו על מה מעידה ההקפדה על כללי הדיווח ביצירות דוגמת "האביבים והסתווים". נקרא את הפסקה הרלוונטית ונענה על השאלה. בשורות 14-15 נכתב: "השמירה הקפדנית על כללים אלה מלמדת על הטקסיות שאפיינה את הליך הרישום. טקסיות זו, והעובדה שאת היצירה כתבו רשמים, **קושרות את "האביבים והסתווים" למסורת התיעוד הפולחני**". כלומר, היצירה "האביבים והסתווים" היא דוגמה לכך **שכותבי היצירות המשיכו במידה כלשהי את מסורת התיעוד הפולחני.**

תשובה (3).

21. נשאלו למי מתייחסת המילה "וביניהם" המופיעה בשורה 22. נקרא את הקטע הרלוונטי ונענה על השאלה. בתחילת הפסקה השלישית נכתב שיצירות היסטוריות כמו "האביבים והסתווים" עוררו עניין בקרב הסינים, אך היה קשה היה להפיק לקחים מאותן יצירות שכן האירועים שהופיעו בהם הוצגו בתמציתיות, והקשר בין האירועים לא הוסבר. בהמשך הפסקה נכתב שבמאה החמישית לפנה"ס החלו לחבר מסמכים סיפוריים יותר, כדוגמת ה"דזו ג'ואן", המבוסס על היצירה "האביבים והסתווים". המסמך מציג מידע היסטורי נוסף בנוגע לאירועים הנזכרים ב"אביבים והסתווים", וקושר ביניהם.

מכאן שהמילה "וביניהם" מתייחסת **לאירועים השונים המוזכרים ביצירה "האביבים והסתווים"**.

תשובה (2).

22. נשאלנו מה הנושא המרכזי בפסקה השלישית. מכאן שעלינו למצוא משפט המסכם בתמציתיות את הפסקה. בחלק הראשון של הפסקה מציגים את הקושי ללמוד מיצירות היסטוריות כמו "האביבים והסתווים" – האירועים השונים הוצגו בהם בצורה תמציתית וללא קשר ביניהם. בחלק השני של הפסקה מתארים שיטת תיעוד נוספת באמצעות מסמכים סיפוריים יותר כגון ה"דזו ז'ואן" בהם מופיע מידע מפורט יותר על אותם אירועים, כולל הקשר ביניהם. כעת נעבור על התשובות ונחפש שמסכמת את הפסקה בצורה טובה. התשובה הנכונה תהיה תשובה (4) לפיה הנושא המרכזי הוא **שיטת תיעוד שנתנה מענה לחסר בשיטת התיעוד שקדמה לה.**

תשובה (4).

.23

נשאלנו כיצד שמה שושלת ציין קץ לריבוי הסיפורים ההיסטוריים. נקרא את הפסקה האחרונה ונענה על השאלה.

בפסקה מציגים לנו בעיה חדשה אתה נאלצו להתמודד רשמי החצר בסין בתחילת המאה הרביעית לפנה"ס. קבוצות פוליטיות, חברתיות ורעיוניות רבות החלו לכתוב את ההיסטוריה הסינית באופן שידגיש את צדקת דרכן ואת עוולת מתחרותיהן, כך שבפועל רשמי החצר איבדו את המונופול על כתיבת ההיסטוריה, והיא איבדה את אופייה הטקסי. השימוש הפוליטי בכתיבה ההיסטורית הוליד עד מהרה זרם נגדי של זלזול בה ובאפשרות ללמוד ממנה.

בסוף הפסקה נכתב שבמאה השלישית לפנה"ס אוחדה סין מחדש תחת שושלת צ'ין. השליטים החדשים ביקשו לשים קץ לריבוי הסיפורים הסותרים והשיבו את כתיבת ההיסטוריה לרשמי החצר, וכך ריבוי הסיפורים הגיע לקיצו.

תשובה (1).